

ארז חוות חלב

הלן וארז שלאו - ניצני עוז

יוסי מלול - משק הבקר והחלב
hmb-malul@icba.org.il
erezfarm@gmail.com

בחלופה שבין סגירת הרפת ברפורמה לבין מימוש צוואת האב, החליטו בני הזוג שלאו בניצני עוז לחדש את הרפת, לשלב בה רובוט חליבה וגם לפתוח ענף נוסף - חקלאות תיירותית ברפת. תחושת שליחות בצד פרנסה נוספת ליד הגבול המזרחי במרכז הארץ

חשוב מאוד, כי אנחנו רפתנים ואנשי כפיים ואין לנו ניסיון עסקי לארז ולהלן יש הרבה תובנות שהם חוו בבניית היזמות בתיירות

- ייעוץ מקצועי - בתחומים השונים של הקמת עסק בכלל ומיזם תיירותי במיוחד. מת"י מקצים 120 שעות ייעוץ עם סבסוד של 75% וזה חשוב מאוד.

תכנון כלכלי - הכי חשוב. ההיתכנות הכלכלית קריטית לפרויקט: גודל השקעות, רמת ההוצאות, העבודה המושקעת, פוטנציאל קליטת המבקרים ועוד

- אנשי מקצוע מלווים - ארז לקח אדריכלית נוף שתתכנן את מכלול קליטת המבקרים - חנייה ל-30 רכבים, פינת חי, פינת ישיבה ועוד.

רפת שלאו הייתה מיושנת עם 6 עמדות חליבה בצנננות, שיפוע הרפת היה לכוון הבית ובחורף הזבל נשטף למרפסת. ההשקעה הנדרשת הייתה עצומה והמרחק לסגירת הרפת היה קצר. קרה המקרה ואב המשפחה נפטר בגיל צעיר ובתחושת צוואת אב, החליט ארז הבן להמשיך את הרפת ולפתח אותה. השנים היו שנות הרפורמה ואם לחדש את הרפת, אז לטכנולוגיה הטובה ביותר עם רובוט חליבה בחצר. האישה הלן עבדה בחינוך וביחד שמעו על נושא שילוב תיירות גם בחקלאות וברפת והמחשבה המשותפת הייתה להקים גם תיירות בחצר, לגיוון מקורות הפרנסה בענף. הלן יצאה לקורס תיירות של משרד החקלאות והיה ברור שהרובוט יהיה האטרקציה של משיכת התיירים לרפת.

בקורס קיבלה הלן את הכלים כיצד לבנות עסק חדש ותיירות במיוחד. הם נעזרו במת"י - חממת תיירות בנתניה שאנשיה מלווים את ההקמה, התכנון והבנייה - "נעזרנו בכל כלי שהמשרד העמיד לרשותנו וזה היה

שר החקלאות שלום שמחון חונך את מיזם התיירות

ארז חוות חלב במושב ניצני עוז

הלן וארז שמשקיעים את כל כולם בחיירות

בסיוור שנמשך כ-1.5-2 שעות יש 6 תחנות:

- יונקיייה - מלטפים יונקים ומגמיעים אותם על פי תכנית ההגמעה.
- גג הרפת - עולים לתצפית מעל לרובוט ומשקיפים על הרפת - רואים שהרפת נקייה ומקולטרת והפרות רגועות ונינוחות. המבקרים נרגעים בנושא רווחת הפרה ונהנים לשמוע על הפרה ועל ההמלטה.

רובוט החליבה - שיא האטרקציה. איך הפרה יודעת להגיע ואיך היא נחלבת - הורים וילדים עומדים נדהמים

- מזון הפרה - יורדים לאבוס, מכירים את המזונות, מקרבים אוכל.
- רמפה לחליבה ידנית - הסבר על התפתחות החליבה ומבנה העטין של הפרה.
- רובוט החליבה - שיא האטרקציה. איך הפרה יודעת להגיע ואיך היא נחלבת - הורים וילדים עומדים נדהמים.
- הכנת שוקו - מסיימים חזרה בשטח הכינוס והילדים מכינים שוקו

ימי הולדת וקבוצות הם מרכיב חיוני בימי חול

סכנת קליטת המבקרים

- התכנון ארך כ-3 חודשים והוא חיוני ביותר כשלב ראשון.
- תכנון כלכלי - הכי חשוב. ההיתכנות הכלכלית קריטית לפרויקט: גודל השקעות, רמת ההוצאות, העבודה המושקעת, פוטנציאל קליטת המבקרים ועוד. יש לחפש מענקים במשרדי הממשלה השונים ולמצות כל מה שאפשר.
- עבודה עצמית - "85% מהעבודה במיזם היה עבודה עצמית - יציקות בטון, מדרכות, שבילים, גדרות, גינון ובכך חסכנו הרבה מאוד כסף וזה נתן לנו חמצן לביצוע המיזם".
- סיורים - רואים מקומות, מקבלים רעיונות, מפיקים לקחים ומשפרים ביצועים - יש הרבה מה ללמוד מאחרים.
- מסלול הביקור - ברור להלן ולארו שהמבקרים ברפת יחו את המגע עם בעלי החיים ויתקשרו איתם. ארז ישב חודשיים לבנות את מסלול הביקור שמתחיל גם בהכשרת המדריכים המקצועיים שילוו את המבקרים - "המסלול צריך להיות מעניין ומאתגר שישאיר טעם של וואאו ורצון לבוא שנית ולהמליץ לחברים".
- פעילות חלקית - העסק אינו רציף ויש בו תקופות וימים שבהם צריך לשמור את המדריכים, שגם עובדים במקומות אחרים, וצריכים להיות זמינים להדרכה.

ארז ואימו במתיחה

סכרי אבקריס: היה לנו מאוד כיף נהנינו מהגמעת הצגים, נשמח לבקר שלב - משכ' אברמוביץ

עולים לתצפית על תוך הרפת בסככה

התקופה הטובה ביותר היא זו שבין חגיגות שמחת החלב בפברואר, שבהן מועצת החלב עושה את הפרסומים, לבין חג השבועות שכולם מגיעים. קיץ זה ים וברכה ואילו בחורף אנשים יוצאים בשבתות יפות. הקבוצות בגודל 20-30 איש ובשבת רגילה יש כ-4 קבוצות.

אנחנו עונים על כל השאלות של המבקרים, כולל התחומים הבעייתיים, כמו אנטיביוטיקה ורווחת הפרות. מסבירים ואנשים מבינים ומזדהים. הישראלי הקלסי מפתיע מאוד לחיוב והם מתאימים עצמם למקום

לצוות ארץ חווה חלב
 גודל קבוצה 20-30 איש
 הקבוצות נאמנות
 ברוב סבילת ומיסר היה ממש הבלה
 יובל כל-כך נהנה לביקור לחיוב
 22 יום הארץ 9 ברסם בלב האלה
 נחלת בחום לכל המכרים.

מחלב שפוסטר אתמול על ידי הלן. לעתים מכינים גבינות עם המבוגרים וכולם נהנים.
 "לאחר גמר הסיוור הילדים כבר שבעים, אבל ההורים רוצים שנמשיך להעסיק אותם וכך יש פינת חי, מזנון קל".

רישיון עסק - עסק ביש.
 ברוב הפעילויות אפשר להסתפק ברישיון עסק של הרפת, אבל לצרכים מיוחדים כמו ביטוח בפינת חי (מבנה שאינו קשור ישירות לרפת), סככה לקליטת האורחים ועוד, נדרש רישיון עסק תיירותי וזה אומר שימוש חריג בקרקע חקלאית שמנהל מקרקעי ישראל צריך לאשר והוא לא עושה את זה וכך אסור לבנות כמעט שום דבר.
 מזנון - מותר למכור רק שתייה, גלידות, חטיפים ואילו כריכים אסור.

זוהי משימה של משרד החקלאות שמעודד חקלאים להקים תיירות וצריך לפעול אצל המנהל לאשר גם שימושים לא חקלאיים לצרכי התיירות.

הישראלי הקלסי מפתיע מאוד לחיוב והם מתאימים עצמם למקום ולסבר הפנים שלו, החצר שלנו היא גם הפינה שלהם והם אוהבים את הסרת המחיצות

הפרויקט מעבר לסתם פרנסה

"מעבר לגיוון הפרנסות יש מטרה נעלה של קירוב העיר אל הכפר שאזרחים יראו חקלאות יפה, נקייה, מצליחה, חקלאים עובדים קשה לפרנסתם.

הילדים רוצים לשתות שוקו, המבוגרים לאכול גבינה, הם עולים לתצפית על הפרות והמראה שובר להם מיתוסים. הם מסתכלים אחרת על המושב ועל תושביו החקלאים שאינם "שודדי קרקעות" - אנחנו רואים בזה ציונות וגם שליחות.

אימא שלי אוהבת להכניס את המבקרים למנהרת הזמן ומראה להם את התפתחות הרפת והמושב על פני 5 עשורים".

העבודה ברפת תיירותית מתישה יותר מרפתנות רגילה, צריך הרבה סבלנות והרבה ויתור על נושאים אישיים ומשפחתיים.

הקושי הגדול - שיווק

לאחר כשנתיים של הפעלה, יש צורך בקידום השיווק, חדירה למוסדות, לגני ילדים, ימי הולדת. השיווק קשה וצריך להשקיע בו הרבה אנרגיות כדי להביא יותר אנשים לתיירות.

כיום נכנסים לאינטרנט ואף בוחנים גיוס איש שיווק ייעודי למוסדות ולקבוצות.
 עושים הרבה ימי הולדת בזכות הלן שקרובה לנושא.

הלן שלאז: "יש 99% הצלחה בפעילויות מול המבקרים, זה מגיע לרמה של חיבוק וחברות חדשה. אדם מרוצה מביא אנשים נוספים, אך עדיין קשה.

ספרי מקריקו: החל'ה הייתה מהנה, הזלות מקצ'א'י
 ונחמ'א. אומ'א' בחוק אב'א'י אשכחתי אגס כב'א'י
 בקבוצות - "שר כוח אצלות הנהר'א'נס וה'א'צ'ק

- אני משקיע הרבה ברפת והלן לקחה עליה את פרויקט התיירות. יש שיפור מקצועי ברפת ואני מתמקד בה.
- ימי ההולדת זו התמחות בימים של שפל, והם עוגן חשוב לשמירה על תנועה בתיירות.

את ההדרכות עושה ארז עם הרבה מוטיבציה ואהבה, למד את כל השאלות, יודע מה להשיב. המדריכים האחרים מנוסים ויש להם רקע גבוה כמו מורה למדעים, שחקנית טאטרו. הכשרה של מדריכים אורכת כחודש ורק אחרי מבחן הם עוברים לחזית ההדרכה.

לסיכום

"כמו שאומרים - תיירות עושים מאהבה או לא עושים בכלל - זו תחושת שליחות גם אם יש בה מעט פרנסה. אחרי שנה ורבע ביקרו אותנו כ-10,000 איש ורובם המכריע יצאו מרוצים וזה גם הסיפוק הגדול שלנו". ■

ולסבר הפנים שלו, החצר שלנו היא גם הפינה שלהם והם אוהבים את הסרת המחיצות.

פתחנו ערוץ גם לתיירות של המגזר הערבי שמקבלים הדרכה בערבית ומקבלים קבוצות מהכפרים בסביבה וזה מעניין ומרגש. יש קושי להחזיק עובדים באי ודאות והשיווק מהווה קושי עיקרי, אנחנו פונים לכל הגילאים - מגיל שנתיים ועד הגמלאים".
 ענף התיירות נמצא בשנה שנייה ועדיין יש לבני הזוג הרבה אנרגיות ורצון עז, ובכל זאת קשה לשווק. רוב האורחים מגיעים דרך המלצה של "חבר מביא חבר".

יש חשיבות גדולה לתנועת התיירות האחרת במושב ובסביבה - המועצה עובדת על מיזמים תיירותיים נוספים שיהוו מוקד משיכה כולל, שגם מסייע לרפת.

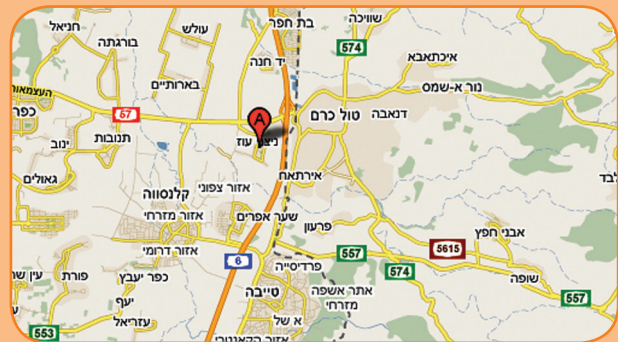
"מעניין שגם הנוער במושב לומד הרבה מהסירים שלהם ברפת - זה לא רק לעבור על יד ולהריח אלא להיות קשובים להסברים ולמסרים וזה נכנס. השילוב של נוער שלנו עם נוער אחר יוצר קרבה לאדמה, לגידולים, לציונות..."

מעבר לגיוון הפרנסות יש מטרה נעלה של קירוב העיר אל הכפר שאזרחים יראו חקלאות יפה, נקייה, מצליחה, חקלאים עובדים קשה לפרנסתם

מושב ניצני עוז

הוקם ב-1951 על ידי גרעין נח"ל של עולים מק"ב שבסוריה. חברי הגרעין חיפשו מקום חדש ונקי באזור ספר וכאשר נתקלו בשתיל ענגבייה בר, החליטו שזה אכן המקום לחיות בו. הגבול הירדני היה כמה מאות מטרים מהיישוב ובהסכמת בן גוריון הובאו 16 מבנים טרומיים וכל חבר גרעין קיבל פרה לחליבה ביד ועל ידה יכול היה לגדל כרצונו.

כיום המושב ממשיך לשמור על צביון חקלאי מלא ויש בו 6 רפתות, 20 מגדלי פרחים, 3 לולים, 2 דירי צאן, 2 מטעים ופרדסים ועוד פעילויות חקלאיות. שמצליחות לשרוד למרות כל המשברים. והכול ממש בצמידות לטול כרם שברשות הפלסטינאית. ■

איך שומרים על יחסים טובים עם השכנים

- "למזלנו, יש לנו שכנים טובים ועם זאת צריך להשקיע הרבה כדי לשמור על יחסים טובים
- החנייה צריכה להיות גדולה, כולל אוטובוסים.
  - שעות הביקור מוגדרות ולא מפריעות.
  - מערכות הגברה מוצנעות - הדרכה בלי הגברה גבוהה.
  - חשוב לתאם את הציפיות עם השכנים ולשתף אותם מלכתחילה ולהגיע איתם להסכמות.
  - יש ימי הולדת שבהם יש רעש של רבע שעה וחשוב ליידע אותם. ועם הכול יש רגישות וצריך לשמור על קשר חיובי כל הזמן".

האם היית בונה את הענף מחדש, גם לאחר שאתה יודע את הקשיים שבו?

- ארז:
- הייתי חוזר ובונה שוב את המיזם, אבל לא הייתי קופץ בגדול אלא בזהירות ובהדרגה.
  - מתחיל בהוצאת האישורים - רישיון עסק תיירותי, זה חשוב בביטוח ומציק באי ודאות - במבנה שהוא לא חקלאי.
  - האזור לא תיירותי וחייבים להיות יזמים ואטרקטיביים, כדי למשוך. אנחנו משקיעים הרבה בפינוק המבקרים.
  - משרד החקלאות עושה הרבה מאמצים לסייע, אבל אין סגירת קצוות בנושא הרישיונות ותקועים באמצע פרויקט.